

חיסול המעשרות, פעמיים בשבע שנים, ומסירתם לבעליהם

ביעור מעשרות

מצווה מן המובחר לתת את כל המתנות לבעליהם מיד אחרי ההפרשה. אם השהה את המתנות אצלו, כאשר הגיע זמן הביעור חייב לבערם מן הבית ולעשות להם כדין תורה: לתת את מה שחייב לתת, ולפדות או לאכול את מה שחייב לפדות ולאכול. מה שלא יספיק לפדות ולאכול - חייב לשרוף. זמן הביעור הוא פסח של שנה רביעית לשמיטה (למעשרות השנה הראשונה והשנייה והשלישית), ופסח של שנה שביעית (למעשרות השנה הרביעית והחמישית והשישית).

במעשר שני ובמעשר עני, עובר אדם על "בל תאחר" שלש רגלים אחרי שהפריש. יש אומרים שבמעשר עני אם הפרישו ולא נתן לעניים, עובר מיד ב"בל תאחר", ויש האומרים שגם בתרומה ובמעשר ראשון עובר מיד על "בל תאחר". לדעתם מצוות ביעור שבסוף השנה השלישית, מכוונת לזה שלא הפריש, שהוא חייב להפריש בזמן הביעור ולתת.

בזמן הזה, שאין נותנים את המעשרות לכהן וללוי - כשמגיע זמן הביעור מפריש את המעשרות כולם, את התרומה ותרומת המעשר, מחלל את המטבע הקדוש בקדושת מעשר שני בפרוטה ומשמידה, נותן מעשר עני לעני, כדי שלא להשהות בביתו מעשרות.

וידידי מעשרות

בזמן בית המקדש (ויש אומרים אף בזמננו אנו) היה המבער את המעשרות מתודה לפני ה' שזכה לקיים את דיני ההפרשה במלואם. ואלה דברי המתודה:

דברים פרק כו
 יג ואמרת לפני ה' אלהיך
 בערתי הקדש מן הבית
 וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום ולא למנה
 ככל מצותך אשר צויתני
 לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי:
 יד לא אכלתי באני ממנו
 ולא בערתי ממנו בטמא
 ולא נתתי ממנו למת
 שמעתי בקול ה' אלהי עשיתי ככל אשר צויתני:
 טו השקיפה ממעון קדשך מן השמים
 וברך את עמך את ישראל
 ואת האדמה אשר נתת לנו
 כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש:

סיכום דיני בעור מעשרות / הרב קלמן כהנא

א. בשנה הרביעית לשמיטה חייב לקיים מצוות ביעור בפירות השנה הראשונה, השנייה והשלישית שבידו. ובשנת השמיטה חייב לקיים מצווה זו בפירות השנה הרביעית, החמישית והשישית. זאת אומרת, שכשהגיע ערב יום טוב ראשון של פסח, חייב להפריש כל המתנות שבפירותיו, וליתן מעשר עני לעני, ולפדות את המעשר שני, וכן לחלל את המטבע של מעשר שני בפרוטה, ולאבדה מיד. ואסור להותיר אז במטבע שייחד לחילול מעשר שני פרוטה חמורה שבה. בערב יום טוב אחרון של פסח חייב לקיים מצווה זו פעם שניה.

ב. אם אין בידו לחלל פירות המעשר שני, חייב ערב יום טוב אחרון לשרפם ולבערם מן העולם.

ג. אם עבר ולא ביער בזמנו, חייב לבער אחר כך, ועובר עליו כל יום שאינו מבערו.

ד. אינו חייב לחזור אחרי פירות, כדי לקיים בהם מצוות ביעור. וכל שכן שאין לו לעכב מתנותיו עד לזמן הביעור.

ה. בזמן הבית היה חייב לקיים מצוות וידידי המעשרות ביום טוב אחרון של פסח. לדעת רוב הפוסקים אין חובת וידידי המעשרות נוהגת אלא בזמן הבית. ומכיוון שאם עבר על פרט אחד מדיני הפרשת תרומות ומעשרות שוב אינו מתוודה, ואין אנו בטוחים שלא עברנו בכל השנים על אחד הדברים המעכבים את הווידידי, והרוב בעוונותינו אינם מדקדקים ואינם ראוים להתוודות, ויש אומרים שמטעם זה בוטל הווידידי, אין להתוודות היום וידידי מעשרות.